

Seat No. : _____

AC-101

April-2015

B.A., Sem.-VI

311-Core : Sanskrit

साहित्यदर्पणम् : (परिच्छेद – ६)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

Instruction : Figure to the right side indicates full marks of the question.

1. (A) પ્રસ્તાવનાના પ્રકાર જણાવો. 7
Mention the types of Prastavana.
અથવા/OR
'સાહિત્યદર્પણ'ના આધારે પતાકાસ્થાનકના પ્રકારોની ચર્ચા કરો.
Discuss in detail the types of પતાકાસ્થાનક according to સાહિત્યદર્પણમ્.
- (B) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક) 7
Write short note : (any one)
(૧) પઞ્ચ અવસ્થા
(૨) પઞ્ચ અર્થોપક્ષેપકા:
2. (A) વિશ્વનાથ અનુસાર સંધ્યંગોનું પ્રયોજન અને તેનું મહત્ત્વ જણાવો. 7
Describe Prayojana of Sandhyango according to Vishvanath.
અથવા/OR
ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક)
Write short note : (any one)
(૧) કથાવસ્તુપ્રકાર:
(૨) પઞ્ચ સન્ધેય:

(B) टूंकनोंध लपो : (गभे ते अेक)

7

Write short note : (any one)

(१) अलंकार संप्रदाय

(२) ध्वनि संप्रदाय

3. नीये आपेदी कारिकाओ समजावो : (कोईपण २२)

16

Explain the following Karikas : (any four)

(१) भवेदभिनयोऽवस्थानुकारः स चतुर्विधः ।

आङ्गिको वाचिकश्चैवभाहार्यः सात्त्विकस्तथा ॥

(२) प्रत्यक्षनेतृचरितो रसभावसमुज्ज्वलः ।

भवेदगूढशब्दार्थः क्षुद्रचूर्णकसंयुतः ॥

(३) अङ्कोदरप्रविष्टो यो रंगद्वारामुखादिमान् ।

अङ्कोऽपरः स गर्भाङ्कः सबीजः फलवानपि ॥

(४) मध्येन मध्यमाभ्यां वा पात्राभ्यां संप्रयोजितः ।

शुद्धः स्यात्स तु संकीर्णो नीचमध्यमकल्पितः ॥

(५) बीजं बिन्दुः पताका च प्रकरी कार्यमेव च ।

अर्थप्रकृतयः पञ्च ज्ञात्वा योज्या यथाविधि ॥

(६) अंगहीनो नरो यद्वन्नैवारम्भक्षमो भवेत् ।

अंगहीनं तथा काव्यं न प्रयोगाय युज्यते ॥

4. नीयेनामांथी गभे ते छना टूंकमां जवाअ आपो :

12

Write short answers any six of the following :

(1) स्थापनामां कर्ण-कर्ण आहतोन्नो सभावेश थाय छे ?

Which matters are included in Sthapna ?

(2) बीज नामनी अर्थप्रकृति समजावो.

Explain अर्थप्रकृति named बीज.

- (3) સ્થાપક કેવી વેશભૂષા ધારણ કરે છે ?
Which type of attire does sthapak put on ?
- (4) પ્રાપ્ત્યાશાનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
Give the meaning of પ્રાપ્ત્યાશા.
- (5) વિશ્વનાથને અભિપ્રેત સન્ધિ શબ્દની વ્યાખ્યા આપો.
Define Sandhi given by Vishwanath.
- (6) ચૂલિકા એટલે શું ?
What is Chulika ?
- (7) બિન્દુ એટલે શું ?
What is Bindu ?
- (8) મિશ્ર વિષ્કંભક કોને કહેવાય ?
What is called Mishra Vishkambhak ?

5. (A) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

7

Answer the following questions :

- (1) નાટકમાં મુખ્ય રસ તરીકે કયા રસોનું આલેખન કરી શકાય ?
Which major Rasas are included in drama ?
- (2) ભારતીવૃત્તિના અંગોના નામ આપો.
Give names of Bhartivrutti.
- (3) પ્રયોગાતિશય પ્રસ્તાવના કોને કહેવાય ?
What is Prayogatishay Prastavana ?
- (4) પ્રવેશકમાં કઈ-કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?
Which matters are included in Praveshak ?
- (5) કયો અભિનય વેશભૂષા સાથે સંબંધ ધરાવે છે ?
Which act is related with dressing (વેશભૂષા) ?

(6) નાટકનો નાયક કેવો હોવો જોઈએ ?
How should be the Hero of a drama ?

(7) નાટકનું કથાવસ્તુ કેવું હોવું જોઈએ ?
How should be the 'Kathavastu' of drama ?

(B) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

7

Fill in the blanks with choosing appropriate option of the following :

(1) આચાર્ય ભરતે _____ અભિનયને નાટ્યનું શરીર કહેલ છે.

According to Acharya Bharat _____ abhinaya is called body of drama.

(a) વાચિક (b) આહાર્ય (c) આંગિક

(2) 'સાહિત્ય દર્પણ'ના રચયિતા _____ છે.

The author of 'સાહિત્યદર્પણ' is _____

(a) મમ્મટ (b) વિશ્વનાથ (c) દણ્ડી

(3) વિશ્વનાથ રૂપકના _____ પ્રકારો આપે છે.

Vishwanath gives _____ types of રૂપક.

(a) 10 (b) 18 (c) 12

(4) 'સાહિત્યદર્પણ' _____ પરિચ્છેદોમાં વિભક્ત છે.

'સાહિત્યદર્પણ' is divided into _____ parts.

(a) 6 (b) 10 (c) 8

(5) વિશ્વનાથ પ્રસ્તાવનાને _____ કહે છે.

Vishvanath says Prastavana as _____.

(a) પ્રોચના (b) ગર્ભાક (c) આમુખ

(6) નાટકમાં ઓછામાં ઓછા _____ અંકો આવે.

There are minimum _____ anks in drama.

(a) 5 (b) 10 (c) 7

(7) નાટકના અંતે _____ રસ આવવો જોઈએ.

_____ Ras (રસ) should come at the end of drama.

(a) શાન્ત (b) હાસ્ય (c) અદ્ભુત